

Musiqimizin Zəfər təranələri

Vətən müharibəsində Böyük Zəfərimizdən sonra bütün sahələrdə olduğu kimi, musiqi aləmində də aşkar bir vətənpərvərlik ruhu, qəhrəmanlarımızın tarixi hünərini tərənnüm edən nikbin notlar yarandı. İllərcə işğal altında qalmış musiqi beşiyimiz Qarabağın, Şuşanın azadlığına qovuşması bəstəkarlarımızı da hədsiz sevindirib ilhamlandırdı. Tanınmış musiqişünas – dirijor, sənətsünaslıq üzrə fəlsəfə doktoru, dosent Telman Qəniyevlə söhbətimiz də elə bu barədədir.

– Artıq 5-ci ildir ki, Zəfər tariximizin sevinci qəlbimizdən qələmimizə, notlarımıza və ifalarımıza süzülür – deyər o bildirdi. – Elə bir musiqiçi, bəstəkar, müğənni yoxdur ki, bu fərəhi yaşamasın və böyük təblə ifadə etməyə çalışmasın. Qarabağda quruculuq və bərpa işləri, Şuşada Azərbaycanın Birinci vitse-prezidenti, Heydər Əliyev Fondunun sədri Mehriban xanım Əliyevanın təşəbbüsü və bilavasitə rəhbərliyi ilə həyata keçirilən “Xarıbülbul”

və Üzeyir Hacıbəyli musiqi festivalları, digər layihələr qalib xalqımızın yüksək əhval-ruhiyyəsini aləmə car çəkib. Bütün bu layihələrdə Azərbaycan bəstəkarları və musiqişünasları fəal iştirak ediblər. Hələ döyüşlərin gətirdiyi 44 gün ərzində sənətçilərimiz mahnı və marşlarla əsgərlərimizi ruhlandırır, qələbə əzmini artırmağa çalışıblar. Bu misilsiz zəfəri bizə bəxş edən Müzəffər Ali Baş Komandan, Prezident İlham Əliyevə, igid oğullarımıza, şəhidlərimizin ruhuna həsr olunmuş dəyərli əsərlər yaradılıb.

**Gözün aydın, ey ana Vətən,
Şəhidlərin batmadı qanı.
Zəfər çaldın bu savaşda sən
Qalib adın gəzdirdi cahanı! –**

Xalq şairi Sabir Rüstəmxanlının bu misralarla başlanan şeirinə yazılan, Alim Qasımov, Brilyant Dadaşova, Zamiq Hüseyinov, Tünzalə Ağayeva, Samir Cəfərov və “Natiq” ritm qrupunun səsləndirdiyi “Zəfər nəğməsi” kimi nümunələr çoxdur.

– Telman müəllim, ümumiyyətlə, deyər bilirikmi ki, bəstəkarlarımızın əsərlərində mənəvi tərbiyə və vətənpərvərlik notları hər zaman aktual olub?

– Əlbəttə. Bu amil respublikamızda bir çox tarixi, ədəbi-bədii, mədəni, və s. sahələrdə özünəməxsus yer tutur. Musiqi sahəsi də istisna deyil. Belə əsərlərin sırasına müxtəlif xarakterli parlaq nümunələr daxildir. Azərbaycanda vətənpərvərlik mövzusunda hər edilmiş mahnılar və ya musiqi əsərləri dedikdə, ilk növbədə, bu il 140 yaşı tamam olan Üzeyir Hacıbəyli yada düşür. O hələ 1930-cu illərin sonunda özünün məşhur “Koroğlu” operası ilə zəfər qanadlı ciddi əsərlərin təməlini qoyub. Opera 1938-ci ildə Moskvada Azərbaycan mədəniyyət və incəsənət ongünlüyündə göstərilib və 1941-ci ildə bu əsərə görə Üzeyir bəyə o zamanın ən ali dövlət təltiflərindən biri – Stalin mükafatı verilib. Beləcə, “Koroğlu” ilk dəfə tamaşaya qoyulandan bəri uğur bu opera ilə qoşa addımlayır.

Üzeyir bəyin ötən əsrə aid “Milli marş”, “Çırpınırdı Qara dəniz”, “Əsgər

marşı”, “Səni gözləyir”, “Çağırış”, “Ananın oğluna nəsihəti”, “Döyüşçülər marşı” və s. mahnıları bu gün də tərəvətinə itirməyib. 40-cı illərdə İkinci Dünya müharibəsinin qurtarması ilə bağlı bəstəkarlardan Qara Qarayev və Cövdət Hacıyevin birlikdə yazdıqları “Vətən” operası iri həcmli səhnə əsəri kimi qələbənin tərənnünü üçün bir örnək idi.

Azərbaycanda 90-cı illərdən başlayaraq məşhur olan mahnılar da diqqət çəkir. İlk növbədə, bəstəkar Emin Sabitoğlunun Əhməd Cavadın sözlərinə yazdığı “Can Azərbaycan!” və Cavanşir Quliyevin “Əsgər marşı”nı misal göstərə bilərik. Ramiz Mirişlinin yazdığı mahnılardan “Əsgər andı”, “Azərbaycan, dünyam mənim”, “Sərhədcilər marşı”, “Əsgər haqqında balada”, “Vətən harayı” və digərləri də “Gün o gün olsun ki, qurtarsın dava” arzusuna bələnməmişdi.

– Şübhəsiz ki, indi artıq Qarabağın işğalının sonu – tarixi Zəfər günləri də böyük ehtişamla qeyd olunur.

– Başqa cür ola da bilməz. Fərhad Bədalbəyli demişkən, vaxtilə Vasif Adıgözəlov “Laylay Şuşa”nı yazanda, hamımız ağlayırıq, dərdləşirdik. Nəhayət, Zəfərdən sonra onun “Qarabağ oratoriyası” Cıdır düzündə Dövlət Simfonik Orkestri Dövlət Kopellası ilə ifa edildi. Bu isə düşməyə bir işarə idi ki, ağıllı olun, qurtarın separatçı oyunları. Bildiyim qədərincə, artıq Şuşada Bakı Musiqi Akademiyasının açılması barədə xoş söhbətlər də gedir.

Xatırlayıram ki, hələ 4 il əvvəl Zəfər Günü ərəfəsində Azərbaycan Bəstəkarlar İttifaqında böyük hazırlıqlar aparıldı. Şanlı qələbəmizə həsr olunmuş müxtəlif janrlı vətənpərvərlik əsərləri dinlənilirdi və təntənəli konsertdə səsləndirilmək üçün 18 musiqi seçildi. Bunlar simfonik, eləcə də solistlər, xor və orkestr üçün nəzərdə tutulmuş vokal-instrumental əsərlər idi. Hamısı da bəstəkarların fəal vətəndaşlıq mövqeyini, dövlətimizin, xalqımızın həyatı ilə, mədəniyyəti ilə dərin tellərlə bağlılığını nümayiş etdirdi. Konsert zamanı marş, oda, uvertura, mahnı, kantata və digər janrlarda

bəstələnmiş əsərlər proqramda xüsusi bir ardıcılıqla Qarabağ zəfərinə doğru aparan yolun mərhələlərini əks etdirirdi. İfaçıların səyi ilə bitkin bir vokal-simfonik kompozisiya tamaşaçılara təqdim olundu, emosional təsirli, dinamik cərəyan edən lirik və coşğun anlar gözümüz qarşısında canlandı.

– Həmin əsərlərdən hansılar daha çox yadda qalıb?

– İlk Zəfər konserti Cəlal Abbasovun “Şanlı Azərbaycan” – xor və simfonik orkestr üçün kompozisiyası ilə başladı. Sonra səslənən gözəl əsərlərdən Azər Dadaşovun “Zəfər çaləngi”, Mobil Babayevin əsgəri marşlar ruhunda “Şanlı Qələbə” simfonik əsəri, Ceyhun Allahverdiyevin “Qələbə uvertürası”, Vüqar Camalzadənin “Qarabağa gedən yol”, Qarabağ qazisi, gənc bəstəkar Vüqar Məmmədzadənin “Dəmir yumruq” mahnısı ordumuzun igidlik dastanı kimi yadda qaldı. Konsertin sonunda Bəstəkarlar İttifaqının sədri, Xalq artisti Firəngiz Əlizadənin “Zəfər marşı” (sözləri müəllifindir) qələbəmizin himni kimi səslənərək, konsertə yekun vurdu.

Düşünürəm ki, xalqımızın, xüsusən, 2-ci “Qarabağa azadlıq!” şüarlı 44 günlük Vətən müharibəsi və ya “Dəmir yumruq” əməliyyatı kimi qəbul ediyi bu mübarizə onun milli-mənəvi dəyərlərinin yüksəlişində əhəmiyyətli rol oynamış, xalqımızın yaddaşında silinməz izlər buraxmışdır. Sadələdiyimiz amillər gənclərimizin musiqili vətənpərvərlik tərbiyəsində ən ümdə cəhətləri özündə əks etdirir. Buna görədir ki, bəstələnən musiqi əsərləri də öz mövzusu baxımdan diqqət çəkir, yadda qalır.

Hər il belə möhtəşəm konsertlər olur. Zəfər yolçuluğumuza həsr edilən digər əsərlərdən səs və kamera orkestri üçün işlənmiş “Zəfər himni”, “Azərbaycanım”, “Ana torpaq”, “Qələbə uvertürası”, “Bu gözəl Vətən bizimdir” və çoxlu sayda digər mahnıları sevilir və oxunur. Bunlardan əlavə, neçə-neçə müğənni də vətənpərvərlik mövzusunda dair mahnılar qoşub oxuyurlar.

İnanıram ki, zaman keçdikcə Zəfər ruhlu musiqi əsərlərinin sayı daha da artacaq, daha böyük musiqi pannoları yaranacaq. Qarabağ zəfəri daha tutarlı simfoniya, oratoriya və operalarda tərənnüm olunacaq.

**Söhbəti hazırladı:
Əli NƏCƏFXANLI
XQ**